

# Zdzisław Lec

---

## "Saeculum Christianum" : Pismo historyczno-społeczne, [b.m.] 1994 : [recenzja]

---

Wrocławski Przegląd Teologiczny 2/2, 121-122

---

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ambasadorem Republiki Czeskiej i przedstawicielami Konferencji Episkopatu Francji na czele, jak też ponad 100 dziennikarzy pracujących we francuskich i międzynarodowych redakcjach prasy, radia i telewizji. Tego samego dnia, również w Paryżu, miało miejsce podobne spotkanie, na którym w formie otwartej dyskusji z 300 przedstawicielami kultury i Kościoła ponownie prezentowano zarówno sygnalizowaną powyżej książkę, jak też postać arcybiskupa Pragi i prymasa Czech, a także jego zadania jako przewodniczącego Rady Konferencji Episkopatów Europy, oraz wiele konkretnych aspektów życia składających się na aktualne położenie Kościoła w Republice Czeskiej.

ks. Tadeusz Fitych

*Saeculum Christianum*. Pismo historyczno-społeczne. Półrocznik, rok 1(1994) nr 1, ATK, ss. 279, il. 18.

*Saeculum Christianum* jest nowym pismem naukowym, ukazującym elementy rzeczywistości chrześcijańskiej, stanowiące przedmiot zainteresowań i studiów Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie.

Pierwszy tom *Saeculum Christianum* poświęcony jest przede wszystkim pamięci ks. prof. dra hab. Janusza Stanisława Pasierba. Znalazło to wyraz w życiorysie śp. ks. Pasierba przedstawionym przez Andrzeja K. Olszewskiego, homiliach pogrzebowych wygłoszonych przez ks. abpa Henryka Muszyńskiego i ks. bpa Jana Bernarda Szlagę, oraz przemówieniu pogrzebowym ks. rektora Jana Łacha, a także w bibliografii prac zmarłego profesora ATK, ukazanej dokładnie przez redaktora naczelnego *Saeculum Christianum*, ks. Józefa Mandziuka.

Dział rozpraw i artykułów otwierają dwa opracowania z zakresu patrologii. Ks. Jan Gliściński pisze o kontrowersjach dotyczących terminu świętowania zmartwychwstania Pana Jezusa w okresie do czasu Soboru Nicejskiego, a ks. Tadeusz Kołosowski – o działalności biskupa Cezarego z Arles. Okresu nowożytnego historii Kościoła dotyczą artykuły: ks. Mandziuka o Kościele katolickim na Śląsku, o Janusza Zbudniewka o Jasnej Górze w okresie kontrreformacji, Piotra Latawca o pamiętnikarzach z czasów panowania Augusta III Sasa i ks. Witolda Jemielity, który pisze o szkolnictwie w Królestwie Polskim. Natomiast ks. Jerzy Myszor opublikował w omawianym tomie rozprawę dotyczącą postaw narodowych duchowieństwa śląskiego na przełomie XIX i XX wieku.

Również historia sztuki kościelnej i katolicka nauka społeczna mają swoich przedstawicieli w dziale rozpraw i artykułów. I tak, ks. Stanisław Kobielus wypowiada się o sztuce i sacrum w oparciu o lekturę książki *Przemiana bogów* André Malraux, a ks. Janusz Nowiński pisze o polichromii pocysterskiego kościoła w Łądzie nad Wartą. Ponadto ks. Henryk Skorowski w ciekawy sposób mówi o prawach osoby ludzkiej, a szczególnie o prawie do regionalizmu. Natomiast ks.

Kazimierz F. Papciak zastanawia się nad kierunkami i możliwościami odniesień społeczności międzynarodowych do Stolicy Apostolskiej.

Redakcja *Saeculum Christianum* poświęciła też nieco miejsca w tym półroczniku części zatytułowanej: Materiały i dokumentacja. Znalazły się tutaj opracowania: o Bronisławie Panka o księżach polskich pracujących w duszpasterstwie na terenie Francji od 1922 roku, praca ks. Witolda Zdaniewicza z zakresu socjologii religii dotycząca Kościoła katolickiego w Polsce oraz artykuł ks. Jana Jerzego Jasiewicza z dziedziny muzykologii, przedstawiający twórczość kompozytorską o. Urbana Müllera. Wreszcie trzeba zaznaczyć, że w przedstawianej publikacji jest wiele recenzji i omówień, a ponadto sprawozdania i kronika wydziału.

Należy wyrazić radość związaną z faktem ukazania się nowego czasopisma naukowego, ubogacającego dotychczasowe wydawnictwa tego typu, oraz wypowiedzieć gorące życzenie, aby żadne problemy nie utrudniały rozwoju tej publikacji.

ks. Zdzisław Lec

Ks. Wacław S z e t e l n i c k i, *Kapituła Metropolitalna we Wrocławiu w latach 1952-1993*, Wrocław 1994, ss. 143, fot. 20.

W dziejach diecezji wrocławskiej pierwszorzędą rolę odgrywała kapituła katedralna, często nawet owocniejszą niż niektórzy ordynariusze. Największą prerogatywą, o której zachowanie zabiegała kapituła, było prawo elekcji biskupa. Chociaż musiała ona ulegać pod tym względem woli władzy, to jednak w takim przypadku konieczności zgody na wyznaczonego przez niego kandydata, starała się o zachowanie pozorów wolnej elekcji, formalnie zagwarantowanej przywilejami potwierdzonymi przez rządzących. Drugą prerogatywą kapituły katedralnej było prawo zarządzania diecezją w razie wakansu stolicy biskupiej lub w przypadku, gdy biskup ordynariusz z pewnych powodów nie mógł osobiście spełniać swoich obowiązków. Rządzili wówczas wybrani spośród członków kapituły administratorzy, osobni dla spraw duchowych i osobni dla zarządzania majątkiem kościelnym.

Bogate dzieje wrocławskiej kapituły katedralnej doczekały się opracowań monograficznych. I tak: R. Samulski omówił najstarszy okres, od powstania kapituły do śmierci biskupa Nankera († 1341). Tzw. złoty okres w dziejach biskupstwa wrocławskiego i jego kapituły (1341-1417) przebadał G. Schindler, który podkreślił wysoką liczbę Polaków, którzy dostali się do kapituły wrocławskiej dzięki prowizjom papieskim na prośby królów polskich. Ks. K. Dola w swojej rozprawie habilitacyjnej ukazał dzieje kapituły w XV w., a G. Zimmermann – w XVI w., kiedy dzięki wytrwałemu stanowisku kapituły katolicyzm zawdzięczał swoje przetrwanie na Śląsku. Największą rolę odegrała kapituła wrocławska w XVII stuleciu, podczas rządów różnego rodzaju królewiczów, arcyksiążąt, książąt, zwłaszcza z domu habsburskiego, którzy nie posiadali święceń biskupich, często przebywali poza diecezją, trzymając w swoim ręku jeszcze inne biskupstwa. Okresem tym zajmował